

da odkrijejo svojemu bivšemu predsedniku, članu, nadzorniku, šol. ravnatelju in uredniku »Učit. Tovariša«, Andr. Žumru, na kranjskem pokopališču nagrobni spomenik. Prihitelo je k tej slavnosti okrog 100 učiteljev, oziroma učiteljic, prišlo pa je tudi toliko gospode — moških in dam — da je bilo lepo kranjsko pokopališče ob polu 6. uri popoldne čisto polno.

Vsi so ljubili in spoštovali pokojnega šolnika Žumra, zatorej so prišli počastiti njegov spomin.

Učitelji-pevci so se razpostavili ob spomeniku in pod vodstvom tovariša gosp. V. Rusa zapeli efektno Jenkovo »Molitev«.

Potem stopi pred spomenik tovariš gosp. E. Gangl in izpregovori tako-le:

Danes smo se drugič zbrali na tem mestu. Prvikrat smo prišli, da smo ga položili k večnemu počitku, danes smo se pa sešli, da počastimo spomin prijatelja Andreja.

Pravim: prijatelja Andreja! Zakaj dasi je stal po svojem službenem značaju nad nami, je bil po svojem srcu vedno med nami. Njegovo dostojanstvo se ni dvigalo v nimbu odurne samosvesti v nedosežne višave, ampak njegovo dostojanstvo mu je dajalo priliko, da se je udružil v naše vrste z vsem poštenim srcem, z vsem iskrenim prijateljstvom: ni ga pretvorilo in ni izkopal med nami in med njim neprestopne vrzeli; njegovo občevanje z nami je nosilo zmerom znak odkritosrčnosti in zaupnosti brez prisiljene prijaznosti. Stal je v naših vrstah kot mož blagega srca, odkritega značaja in tvorne energije. Učiteljstvo ga je nosilo na ramah, a ga je dvignilo samo nanje kot dobrega prijatelja in svetovalca, zagovornika in tovariša. Ko bi se dvignil sam nanje, bi ne ostal spomin nanj tako čist in neoskrunjen v naših srcih, in ne obračale bi se naše oči s hrepenenjem v ono dobo nazaj, ko je še bival med nami. Veselo bi se nam dvigale prsi, ker bi ne bilo več peze na njih, a danes nam je žalostno, saj se je iz telesa naše skupnosti izluščil košček zlatega jedra, ki je padlo v to zemljo, potrebno počitka, a ne hrepeneče po njem.

Delo je bilo smoter njegovemu življenju. Ni mu dalo pokoja niti tedaj, ko bi ga rabilo telo, ki je vanje sekala bolezen s strupenimi zobmi. Ali moč njegove volje je bila jačja kot odpor pešajočih fizičnih sil. Duh, prepojen z ideali, je vodil njegova pota in narekoval srcu, besedi in peresu dejanja, ki so uspevala in rodila lepe sadove na polju našega šolstva in v živahnem gibanju naše organizacije. Kot blagovestnik, noseč tešila in bodrila iz kraja v kraj, je hodil po teh cestah in strminah. Spotoma mu je razmišljal duh, kaj naj ukrene, da nam napravi delo lajše in napor uspešnejši, da nam ne bo poklic jarem tlačanstva in življenje brez solnca. Nikoli nisi zatorej videl na njegovem licu tistega izraza, ki ti odkriva zlobnega zasednika, da ti dá ob vsaki najmanjši priliki okusiti krutost svoje moči. Od vse njegove osebnosti je odbegnila senca. Kazal se nam je v luči svoje plemenitosti. Zato je bil v svojih delih, nam izvršenih v prid, pravi demokrat, ki je cenil vrednost dela in sodil delavca po uspehih njegovega prizadevanja. Ni nas presojal izza mize in izza knjige: življenje, ki ga je živel z nami, nas je zbližalo tako, da ni bilo med nami in njim nobenih skritih namenov. Beli dan je sijal na naša skupna pota!

Tukaj, ob tej grudi, so se razmeknile steze. Njegova se je iztekla v hladno zemljo, naše drže po šumnem, neprijaznem življenju. Mnogotero srce, tolažbe potrebno, priroma v težkih urah semkaj, da se potoži prijatelju. Morda ga prižene semkaj tudi želja, da bi se zopet rado združilo z njim. On to

ume, saj je bil naš prijatelj, zatorej mu lahko to povemo — njemu, dobremu Andreju!

Da, umrl si — in vendar živiš!

Po končanem govoru so zapeli pevci prelepo Zajčevo »Nagrobno pesem«, ki je napravila na prisotne najgloblji vtisk.

* * *

Nagrobni spomenik tvori visoka piramida iz sivega mramorja in z zlatim napisom, ki nam govori, da počiva pod njo blagi Andrej Žumer. V podstavku so izklesane besede: Umrl si — in živiš!

Žumrov spomenik pa nam tudi priča, kako zna ceniti učiteljstvo svoje zaslužne može.

Iz naše organizacije. Kranjsko.

Iz »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.«
Delegata za glavno skupščino v Pulju so nadalje prijavila sledeča »Zavezna« društva:

XII. Ormoško učiteljsko društvo: 31. Anton Kosi, učitelj — Središče; 32. Anton Porekar, nadučitelj — Hum; namestnica gospodična Julka Valentinčič, učiteljica — Hum.

XIII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo: 33. Leon Verbič, učitelj — Črešnjevce.

XIV. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico: 34. Richard Pestevšek, učitelj — Reka pri Mariboru; 35. Ivan Robnik, učitelj — Sv. Križ nad Mariborom.

XV. Ptujsko učiteljsko društvo: 36. Franc Cvetko, učitelj — Sv. Andraž v Slov. gorica; 37. Pavel Flerè, učitelj — Sv. Marko pri Ptuj.

XVI. Kranjsko učiteljsko društvo: 38. Gospodična Ana Petrovič, učiteljica — Smlednik; 39. Karel Mahkota, učitelj — Velesovo; 40. Franc Rojina, nadučitelj — Šmartno p. Kranju; 41. Franc Luznar, nadučitelj — Primsko.

XVII. Učiteljsko društvo kotara Volosko: 42. Avgust Rajčič, nadučitelj — Opatija; 43. Štefan Šiškovič, nadučitelj — Hernelje-Kozina.

XVIII. Ljubljansko učiteljsko društvo: 44. Jakob Dimnik, nadučitelj — Ljubljana; 45. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana; 46. Karel Javoršek, učitelj — Ljubljana; 47. gospodična Marija Marout, nadučiteljica — Ljubljana; 48. Vendelin Sadar, učitelj — Ljubljana.

XIX. Učit. društvo za okraj Ljubljanske okolice: 49. Simon Punčah, nadučitelj — Šmarje pri Ljubljani; 50. gospodična Jerica Zemljan, učiteljica — Ig-Studenec.

XX. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo: 51. Auernik Franc, nadučitelj — Sv. Florijan; 52. Franc Rošker, nadučitelj — Loka pri Žusmu; 53. Henrik Šumer, učitelj — Šmarje.

XXI. Učit. društvo za goriško okolico: 54. Ignacij Križman, nadučitelj — Dornberg; 55. Alojzij Urbančič, nadučitelj — Miren; 56. Rudolf Vižintin, nadučitelj — Renče; 57. gospodična Ida Vergua, učiteljica — Št. Andraž; 58. Maks Wutih, učitelj — Gorenje polje; 59. Franc Strnad, nadučitelj — Črniče. 60. Anton Možina, učitelj — Brje; 61. Vinko Gregorič, učitelj — Opatje selo.

Štajersko.

Čebelarstvo učiteljev in Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborujeta v četrtek, dne 3. avgusta t. l., ob 10., oziroma 11. uri dopoldne v šoli ptujске okolice po naslednjem dnevnem redu: A. Čebelarstvo društvo. 1. Demonstracija pri šolskem čebelnjaku. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev novega odbora. 4. Nasveti. B. Učit. društvo. 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Najvažnejši podatki o čebeloreji (I. W e s i a k). 3. Naše gmotno stanje (I. K o p i č). 4. Nasveti. K prav obilni udeležbi — prihodnje zborovanje bo šele novembra — vabi

I. K o p i č,
predsednik.

Ptujsko učiteljsko društvo je imelo 6. t. m. izlet na Vurberg. — Zbralo se nas je še precej lepo število vzlic neznosni vročini kakor tudi okolnosti, da je Vurberg ob periferiji ptujskega okraja. Na izletu smo imeli veselje pozdraviti dobrodošle goste: gg. dr. Žihra iz Maribora, tov. Škrjanca z g. soprogo in tov. gdč. Vučnik od Sv. Ruperta, tov. g. Gselmana in gdč. Čokl od Sv. Martina, tov. g. Kranjca in g. župnika Mihaliča, oba od Sv. Barbare in učiteljsčnika g. Žibra. Najprej smo si ogledali vurberški grad z znamenitimi starimi slikami in starinami, ki imajo svoje začetke še v času vitezov. G. tov. iz Vurberga, Hauptman, je bil tako prijazen, da nam je razkazoval in razlagal pomen raznih slik. — Po tem izletu na grad je bilo zborovanje v slavnostno okrašenem šolskem poslopju. Tukaj pozdravi g. predsednik še enkrat s toplimi besedami vse goste kakor tudi vse navzoče, ki se niso ustrašili ne truda ne stroškov, da pokažejo svojo stanovsko zavest. Ozrli smo se malo okolo po zbranih in zapazili — sicer popolnoma nič nenavadnega — da so navzoče iz domačega okraja 4 cenjene tovarišice, piši in čitaj: štiri! Pa kakor rečeno, nič izvanrednega! — G. predsednik čestita novoporočencema g. J. Gorupu in gospe Filomeni Gorup-Kosi, oba s Polenškaka — Bog ju živi!

Ker nas je čas lovil, se je izpremenil dnevni red nekoliko in pričel je takoj s svojim predavanjem tov. g. Žihar. Z izbornim humorjem in dobro osoljenimi dovtipi nam je razlagal zgodovino vurberškega grada in v tragičnih besedah je slikal življenje vurberških prejšnjih učiteljev in nam predstavil svojega prednika - nadučitelja, nad osemdesetletnega starčka g. Tašnerja. Kako je ugajalo njegovo predavanje, je pokazalo najbolj priznanje, ki ga je žel za to od poslušalcev. Naj mu bo izrečena na tem mestu zahvala!

Nato sta se izvolila dva delegata za zborovanje »Zaveze«, in sicer: Fr. Cvetko od Sv. Andraža in Pav. Flerè od Sv. Marka, in za zborovanje »Lehrerbunda« Fr. Šorn od Sv. Lovrenca na Drav. polju in J. Kopic iz Ptujске okolice.

Zopetno zborovanje se je sklenilo na prvi četrtek avgusta na Ptuju z ozirom na to, da septembra in oktobra ni potem nobenega zborovanja.

Nato smo šli v Golobovo gostilnico, kjer smo se ob izborni postrežbi in ob zvokih godbe zabavali do večera. —

S tem bi torej končal. Leži pa na meni še stari dolg, namreč poročilo zborovanja 4. maja. O mea culpa, kako smo zaostali! —

Tudi ta dan smo pozdravljali celo vrsto gostov: g. prof. Lauterja z gdč. hčerko; iz mariborske okraja so došli tov. Požegar, Gselman, Namestnik, gdč. Čokl, tov. g. Kosi iz Središča in domače goste: g. okr. učit. Ozmec, g. Trstenjak in obe gdč. tov. Trstenjak. Vse te in lepo število domačih učiteljev pozdravi torej g. predsednik in naznani novo pristopivše člane: gdč. Ido Binder od Sv. Marjete, gdč. Minko Furlan iz Dornove in g. A. Kovačeca od Sv. Vida.

Pri poročilu tega zborovanja, pri katerem ni bilo itak dosti vzporeda, čutimo dolžnost, da izrekamo najiskrenejšo zahvalo g. prof. Lauterju za njegovo temeljito predavanje o računstvu. Videlo se je g. prof., da govori res — kakor se je izrazil sam — o svojem duševnem življenju. Hvaležni moramo biti za to njegovo predavanje v prvi vrsti njemu kakor tudi učit. društvu, da se je potrudilo za predavanje. Želeti bi bilo, da bi se zgodilo to večkrat, in gotovo bomo imeli pri zborovanjih polnoštevilven obisk, kakor je ravno pokazal ta slučaj. Gotovo se bo to zgodilo in gotovo se bo bolj zbudila učiteljska zavest pri vseh, če vidijo, da imajo poleg korigristi v stanovskih zadevah tudi še korist v drugem oziru.

Torej le na delo, g. prof. Lauter je tako obljubil še nekaj predavanj v svoji stroki, kar vsi najiskrenejše želimo!

— è. —

Književnost in umetnost.

Šolska izvestja. Prejeli smo nekatera slovenska in hrvaška šolska izvestja. Večina se odlikuje po mnogobrojnih statističnih in uradnih poročilih. Morda izpregovorimo o njih še kaj več.

Popotnik. Leto XXVI Št. 7. Na uvodnem mestu beremo Avgušтина Požegarja nadaljevanje široko zasnovanega spisa »Vpliv dušnih pretresov pri domači in javni odgoji«. — Aktualen je članek V. Pulka »O preosnovi pouka v risanju.« Brez dvoma zbudí mnogo zanimanja Ivana Šege »Poglavje o sirovosti naše mladine.« — Takisto je interesanten spis tovariša K. K. »Nekaj o istinitosti pojavov.« — O higijeni šolskega poslopja govori Fr. Kocbek in M. J. Nerat v nadaljevanju skupnega referata »S I. mednarodnega kongresa za šol. higijeno v Norimberku l. 1904.« To poglavje posebno priporočamo v preudarek šolskim gosposkam. — V »Književnem poročilu« so priobčili dr. Fr. Ilešič, P. K. in Kocbek nekaj ocen. — Tudi to bogato založeno »Popotnikovo« številkó zaključuje z raznovrstnim drobižem napolnjeni »Razgled.«

Prvi slovenski kašipot za kolesarje in pešce. Prvo izdanje. Izdal in založil V. K. Nučič, I. kranjsko reklamno podjetje v Ljubljani, Šelenburgove ulice 6. Cena 2 K, po pošti proti povzetju 2 K 20 h. — Turistom in kolesarjem bo knjižica dobro služila.

Piščalka. Mesečnik, posvečen protialkoholnemu gibanju na Slovenskem. Uredništvo in upravnštvo na Jagnjenci pri Radečah. Urejuje Leop. Lénard. Naročnina znaša za to polletje do novega leta 2 K. Pridejane so »Piščalki« M. J. Lermontove izbrane lirske pesmi v slovenskem prevodu. — Gradivo v »Piščalki« je mnogovrstno, zanimivo in vrlo poučno. Priporočamo!

Vestnik.

Osebné vesti s Kranjskega. Ana Gerstenmayerjeva je premeščena iz Št. Vida pri Zatičini v Cerknico. Ana Jerebova, učiteljica v Ambrusu, je na lastno prošnjo upokojena. Jožef Brinar, učitelj v Sevnici, je imenovan na meščansko šolo v Krškem.

Kadar prepíše „Slovenec“ kako notico iz našega lista, ki mu prija, ne imenuje vira. Zgodilo se je to n. pr., ko je prepisal notico iz našega zadnjega lista, kjer govorimo o spominu na dobo konkordata. »Slovenec« pa seveda previdno molči o konkordatu, zato se je polastil le druge polovice naše notice. To je vestnost pravega žurnalista!

† **Janez Trdina.** Starosta slovenskih pripovednikov, odlični pisatelj Janez Trdina, je umrl dne 14. t. m. v Novem mestu v 76. letu svoje dobe. S svojimi klasičnimi spisi si je pridobil trajno častno mesto v naši literarni zgodovini. Slava njegovemu spominu!

V okrajni šolski svet kočevski je odposlalo slovensko učiteljstvo tega okraja gosp. Fr. Štefančiča, nadučitelja v Velikih Laščah. Bil je izvoljen soglasno. »Slovenčev« ruvanje ni imelo torej nobenega uspeha. Predrzo je, da se ta list vtika že v tako strogo stanovske zadeve.

Poziv vsem slovenskim društvom! Družba sv. Cirila in Metoda si je stavila pri ustanovitvi za eno svojih prvih nalog, braniti potom prave narodne izobrazbe slovensko posest pred tujim navalom, čigar namen je, siloma vzeti slovenskemu narodu kos za kosom rodne zemlje v lastni zakup, kjer naj bo edini pravni lastnik rob privandranega tujca. Znano je, da naši narodni nasprotniki ne štedijo niti z denarjem niti z drugimi sredstvi, da dosežejo svoj namen in dovrše nad slovenskim narodom svoje rabeljsko delo. Ustanovili so si nebroj družb, katerih namen je pridobiti vedno novih virov, da pridejo tem prej do svojega smotra. Če se ozremo le nekoliko let nazaj, vidimo takoj, kako dobro se jim je posrečila nakana, da ogoljufajo slovenski narod in ga pripravijo še ob to, kar mora biti in kar je vsakemu narodu najdražje, da ga pripravijo ob njegovo rodno zemljo, kjer mu je tekla zibelka, kjer je slišal prvič krasni materni jezik in kjer se je pričel ljubiti z vso dušo svojo domovino. — Vsakemu zavednemu Slovencu mora pokati srce, ko vidi, kako se je krčila slovenska posest in se še krči. Nepopisna bol in srd se mora polastiti vsakega, ko vidi, kako se oholi tujec širi na slovenskih tleh, ne zadovoljivši se s tem, da je oropal Slo-